

UTFRÅGNINGAR I EUROPAPARLAMENTET
SVAR PÅ FRÅGOR TILL DEN NOMINERADE
KOMMISSIONSLEDAMOTEN

Olli Rehn

(Utvidgning)

Del A – Allmänna frågor

I. Personligt och yrkesmässigt

1. Vilka aspekter av dina personliga kvalifikationer och yrkeserfarenhet anser du ha varit särskilt relevanta för din nominering och för din eventuella roll som kommissionsledamot?

Det nya konstitutionella fördraget innehåller en god beskrivning av de egenskaper som förväntas av en kommissionsledamot: ”Kommissionens ledamöter skall väljas på grundval av sin allmänna duglighet och sitt engagemang för Europa och bland personer vars oavhängighet inte skall kunna ifrågasättas”. Jag har ägnat mitt yrkesliv åt den europeiska integrationen, både som offentlig tjänsteman, förtroendevald och som forskare.

Min europeiska resa fick sin början när jag ledde den finländska delegationen vid de europeiska ungdomskonferenserna om säkerhet och mänskliga rättigheter 1985–1987. Efter det att jag valts till ledamot av Finlands riksdag 1991 var jag ordförande för den finländska delegationen i Europarådet 1991–1995, dvs. under perioden omedelbart efter det kalla kriget, då även Europarådet utvidgades till att omfatta länderna i Central- och Östeuropa. Jag arbetade som den finländske statsministerns särskilda rådgivare 1992–1993, när Finland förhandlade om sin anslutning till Europeiska unionen, vilken skedde 1995.

Efter den finländska anslutningen var jag ledamot av Europaparlamentet 1995–1996, ledamot av dess budgetutskott, suppleant i utskottet för institutionella frågor samt ledamot av presidiet för min egen politiska grupp. Denna erfarenhet stärkte min övertygelse om att gemenskapsmetoden måste inbegripa en stark tonvikt på parlamentariskt ansvar.

1998 trädde jag i Europeiska kommissionens tjänst och var kanslichef för den finländske kommissionsledamoten fram till 2002. Under åren 1998–2002 var jag medlem av kommissionens interna styrgrupper för Agenda 2000, förvaltningsreformen och Lissabonstrategin. När det gäller utvidgningen och anslutningsförhandlingarna har jag alltså

erfarenhet av arbete både inom och utanför EU, vilket kommer väl till nytta för den kommissionsledamot som har ansvar för utvidgningen.

Min erfarenhet som demokratisk politiker har enbart stärkt min tro på legitimitetens och ansvarighetens betydelse. De spelar en grundläggande roll vid utförandet av en kommissionsledamots uppgifter. När det gäller min erfarenhet av europeiska frågor har såväl kommissionens framgångar som dess tillkortakommanden, särskilt under de år jag varit i kommissionens tjänst, gett mig perspektiv på vad det innebär att verka för Europas bästa som kommissionsledamot, både när det gäller att ansvara för en portfölj och att fungera som ledamot av kollegiet. Jag ser fram emot att arbeta för Europa på nytt. För detta är jag starkt motiverad och beslutsam, men även ödmjuk inför de stora utmaningar som vi européer för närvarande står inför.

Min yrkesverksamhet i den offentliga sektorn torde vara välbekant. I min forskning och undervisning har jag specialiserat mig på den europeiska integrationen, i synnerhet på områdena politisk ekonomi och utvidgningen.

II. Oberoende

2. Hur skulle du beskriva din skyldighet att vara oberoende i ditt arbete, och hur avser du konkret att tillämpa denna princip?

Jag varken är eller kommer att vara beroende av någon påtrycknings- eller intressegrupp eller motsvarande. I artikel 213 i EG-fördraget anges klart att ledamöterna av kommissionen i gemenskapens allmänna intresse skall fullgöra sina skyldigheter under full oavhängighet, och de skall inte vare sig begära eller ta emot instruktioner från någon regering eller något annat organ. I det nya konstitutionella fördraget kommer detta ytterligare att förstärkas genom bestämmelsen att kommissionsledamöternas oavhängighet inte kan ifrågasättas. Detta är en entydig, ledande princip för mig både nu och i framtiden.

Vid sitt första möte kom den nominerade Barrosokommissionen överens om en uppförandekodex för kommissionsledamöterna, och jag förbinder mig naturligtvis att följa den. Ett bevis på detta är att jag vid mitt tillträde som kommissionsledamot avsåg mig uppdraget som regelbunden krönikör för två tidskrifter. Jag har dock för avsikt att fortsätta mitt skrivande på tillfällig basis i syfte att informera medborgarna om verksamheten i EU.

3. Kan du detaljerat redovisa dina aktuella affärsmässiga, ekonomiska och politiska intressen och uppdrag, och eventuella andra engagemang som kan kollidera med dina kommande arbetsuppgifter?

Jag har inga ekonomiska eller politiska intressen eller uppdrag som skulle kunna kollidera med mina framtida uppgifter. Enligt den nuvarande uppförandekodexen för kommissionens ledamöter måste ledamöterna redogöra för eventuella ekonomiska eller andra intressen eller tillgångar som vid deras fullgörande av sina uppgifter kan ge upphov till intressekonflikter. När jag tillträdde i juli 2004 gjorde jag en sådan försäkran, och jag kommer att justera den i fall av eventuella ändringar i fråga om mina ekonomiska intressen. Jag anser att denna praxis är av avgörande betydelse med tanke på säkerställandet av full insyn i EU-organen och trovärdigheten hos dem som fått politiskt mandat.

III. Europeiska unionens framtid

4. Det är tydligt att innan fördraget om konstitutionen har ratificerats är kommissionen och dess ledamöter bundna av de existerande fördragen. Men när nu fördraget om konstitutionen har antagits, vilka åtgärder anser du att kommissionen redan nu kan vidta, utan att vänta på den formella ratificeringen?

De värderingar, principer och mål som fastställs i det konstitutionella fördraget möjliggör en fördjupning av de målsättningar rörande fred och framsteg som ligger till grund för den europeiska integrationens framgångar. Det konstitutionella fördraget torde göra EU mera verkningsfullt och effektivt, stärka det parlamentariska ansvaret och EU:s förmåga att agera, i synnerhet på området yttre förbindelser och inre säkerhet. På dessa politikområden kräver våra medborgare – med rätta – att EU skall göra mer.

Det konstitutionella fördraget är inte dess upphovsmäns egendom. Vårt mål bör vara att fördraget snart ratificeras av medborgarna i de 25 medlemsstaterna, enligt respektive nationella konstitutionella förfaranden. Detta är den viktigaste utmaningen för oss i framtiden, nämligen att ge EU-medborgarna en genuin känsla av att de är delaktiga i det konstitutionella fördraget.

Den nya kommissionen måste därför delta i ansträngningarna att informera EU-medborgarna om dessa värderingar, mål och principer. Den måste dock till fullo respektera medlemsstaternas rättighet att fatta beslut enligt sina nationella bestämmelser.

Kommissionen måste därför till fullo respektera de nuvarande fördragens och det konstitutionella fördragets rättsliga status. Det oaktat bör kommissionen när så är möjligt beakta det konstitutionella fördragets anda och den stärkta roll som Europaparlamentet och de nationella parlamenten fått.

När det gäller mina ansvarsområden bör samarbetet med den höge representanten ytterligare utvecklas, vilket även fastställs i förklaringen från regeringskonferensen. Detta gäller i synnerhet beträffande förberedelserna för att inrätta den europeiska avdelningen för yttre åtgärder.

5. Lissabonstrategin är en tioårsstrategi som ska göra EU till världens mest dynamiska, konkurrenskraftiga och hållbara ekonomi till år 2010. Lissabonstrategin vilar på tre pelare för hållbar utveckling: ekonomi, socialpolitik och miljö. Ditt mandat löper fram till just år 2010. Vad skulle du göra som kommissionsledamot för att snabba upp framstegen mot Lissabonmålen, och vilka anser du vara de högst prioriterade åtgärderna?

Som jag konstaterade i en diskussion med Europaparlamentets utskott för industrifrågor, forskning och energi den 27 juli 2004 är det dags att ge den ekonomiska tillväxten och skapandet av sysselsättning högsta prioritet. Den nominerade ordföranden José Manuel Barroso hade samma budskap i Strasbourg i juli 2004 när han sade att vi måste sätta tillväxten i centrum och att våra sociala strävanden måste stödjas av ekonomisk framgång. Jag anser att detta bör vara den ledande principen när Lissabonstrategin kommer att förnyas i samband med översynen efter halva tiden 2005. Jag tror att vi för denna kommer att få ett insiktsfullt bidrag från den högnivågrupp som tillsatts med Wim Kok som ordförande.

Med tanke på den dubbla utmaning som den åldrande befolkningen och globaliseringen innebär kommer EU att behöva öka produktiviteten och förmågan att skapa sysselsättning. För att kunna göra detta behöver Lissabonstrategin få en inriktning på ett begränsat antal prioriteringar. Om de blir alltför många slutar det med att vi inte prioriterar någonting alls.

Dessutom kan det konstateras att det är medlemsstaterna som har den huvudsakliga kompetensen och det huvudsakliga ansvaret för de ekonomiska reformer som ingår i Lissabonstrategin. Samtidigt kan och bör betydande politiska reformer genomföras på europeisk nivå. Jag anser att vi bör rikta in oss på fyra målsättningar.

Först måste vi få den inre marknaden att fungera ordentligt. I motsats till vissa allmänna uppfattningar har den inre marknaden långt ifrån genomförts till fullo. Detta framgår tydligt av det faktum att det hela tiden pågår mer än ett tusen överträdelseförfaranden mot medlemsstater på grund av att de underlåtit att införliva eller inte till fullo genomfört den lagstiftning som rör den inre marknaden. Till detta kan läggas att lagstiftningsförfarandet först nyligen inletts i fråga om den grundläggande lagstiftningen för den inre marknaden avseende tjänstesektorn, som svarar för ungefär 70 % av ekonomin i medlemsländerna.

Ett fullständigt genomförande av den inre marknaden är också av största betydelse för att vi helt och fullt skall kunna dra nytta av utvidgningsprocessen. Genom en väl fungerande inre marknad kan hela fältet av olika typer av kompetens och komparativa fördelar utnyttjas till fullo. Den effektivare fördelning av resurser över hela den europeiska ekonomin som detta ger upphov till kommer att ge EU bättre förutsättningar att möta utmaningarna från den globala konkurrensen, i synnerhet med tanke på de framgångar för tillverkningsindustrin som uppvisas i de asiatiska ekonomierna, t.ex. Indien och Kina.

Den andra prioriteringen är att få den europeiska forskningen, innovationsverksamheten och utbildningen att nå världsklassnivå. Dessa utgör centrala faktorer när det gäller att skapa nya möjligheter på marknaderna och snabbt reagera på nya möjligheter allteftersom de uppkommer. Den europeiska ekonomins framtid måste ligga i sådana verksamheter med högt mervärde om vi skall kunna upprätthålla eller förbättra vår nuvarande levnadsstandard.

För det tredje måste vi förbättra förutsättningarna för företagsamhet i Europa. I stället för vackra ord behöver vi konkreta åtgärder för att uppmuntra entreprenörskap, både på EU-nivå och på nationell nivå, genom att minska byråkratin, se över konkurslagstiftningen, förbättra tillgången till finansiering, underlätta anskaffningen av riskkapital, främja företagsamhet inom utbildningen, enligt de riktlinjer som fastställts i Europeiska stadgan för småföretagen.

För det fjärde behöver vi en bättre lagstiftning. I lagstiftningsarbetet måste vi lära oss att utarbeta klara och förutsägbara regler genom vilka den offentliga politikens värden säkerställs, samtidigt som företagen och deras förmåga till innovativ verksamhet utsätts för en så liten börda som möjligt. Detta är särskilt viktigt för små och medelstora företag. En god konsekvensbedömning utgör ett viktigt inslag i beslutsprocessen. Detta gäller också hållande av samråd. I detta sammanhang är det viktigt att Europaparlamentet och kommissionen samarbetar för att genomföra det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning.

6. Hur avser du att förbättra kommissionens image gentemot allmänheten?

Jag är fast övertygad om att kommissionen bäst kan tjäna den europeiska allmänheten genom att komma med välgrundade initiativ när det gäller det demokratiska beslutsfattandet och

genom att med framgång genomföra ett väl planerat och förberett politiskt program. Det är detta kommissionens image gentemot allmänheten bygger på.

Ett klart ledarskap och effektivt lagarbete utgör grunden för en verkningsfull utformning av politiken. Kommissionen kan dock inte själv förbättra sin image. Ett effektivt partnerskap med Europaparlamentet kommer också att vara avgörande för detta.

Det bör dock påpekas att en positiv image av kommissionen naturligtvis även är beroende av en effektiv, sund och öppen förvaltning när det gäller såväl politiken som ekonomin.

Jag är dessutom övertygad om att kommissionsledamöterna bör delta i den allmänna europeiska diskussionen, i synnerhet i frågor som rör deras ansvarsområden. När tillfälle ges bör de inte tveka om att framträda på ort och ställe. Jag anser också att de bör delta i debatten i sina respektive länder och i denna bidra med ett europeiskt perspektiv.

När det handlar om att förbättra tjänsterna till medierna och allmänheten bör den roll som innehas av kommissionens representationer i medlemsstaterna ytterligare utvecklas.

IV. Demokratisk redovisningsskyldighet gentemot Europaparlamentet

7. Hur ser du på din redovisningsskyldighet gentemot Europaparlamentet?

Som tidigare ledamot av Europaparlamentet ser jag särskilt allvarligt på denna fråga. Europaparlamentet åtnjuter fullständig demokratisk legitimitet, som bygger på att medlemsstaternas medborgare representeras demokratiskt genom direkta och fria val.

I egenskap av Europeiska unionens verkställande organ är kommissionen redovisningsskyldig gentemot Europaparlamentet. Jag ansluter mig därför till de förpliktelser som anges i det ramavtal om förbindelserna mellan Europaparlamentet och kommissionen som undertecknades den 5 juli 2000. Jag kommer således att ta det politiska ansvaret för åtgärder inom mitt behörighetsområde, utan att detta påverkar principen om kommissionens kollegialitet, och med full respekt för kommissionens ordförandes roll och befogenheter.

Redovisningsskyldigheten är också viktig för förtroendet och samarbetet mellan de båda institutionerna, för att den europeiska integrationsprocessen skall kunna främjas. I själva verket har Europeiska unionen uppnått sina mest betydande resultat under de perioder Europaparlamentet och kommissionen arbetat mot gemensamma mål.

För att främja denna redovisningsskyldighet kommer jag att garantera Europaparlamentet dialog och tillgång till information i samma utsträckning som jag själv skulle ha begärt när jag var parlamentsledamot. Med detta avser jag regelbunden kontakt och dialog, bl.a. att jag på inbjudan och på eget initiativ kommer att delta i utskottsmöten, ge fullständig och klar information i rätt tid, och sist men inte minst, beakta Europaparlamentets synpunkter som en viktig komponent i beslutsfattandeprocessen. Detta förutsätter ett gemensamt föregripande förhållningssätt i våra förbindelser när det gäller att sträva efter och komma överens om gemensamma mål, utan att därvid äventyra kommissionens initiativrätt.

a. *Från rent politisk synpunkt: anser du att om en utfrågning leder till ett negativt resultat så bör den förslagne kommissionsledamoten dra tillbaka sin kandidatur?*

Det faktum att det kollektiva ansvaret betonas i EG-fördraget begränsar inte det individuella ansvaret – tvärtom. Genom betoningen på kollektivt och individuellt ansvar bör det också kunna undvikas att en enskild person förhindras att fatta svåra beslut på grund av de impopulära följder de kan få. Jag vill påminna om att den nominerade ordföranden för kommissionen José Manuel Barroso i Europaparlamentet förklarat att han inte skulle tveka att be en kommissionsledamot att avgå om det står klart att han eller hon inte uppfyllt kraven eller underlåtit att fullgöra sina plikter enligt EG-fördraget. Jag ställer mig helt och fullt bakom detta synsätt.

Sedan mitten av 1990-talet har utfrågningarna utgjort ett viktigt steg som garanterar kommissionens demokratiska legitimitet. Det åligger kommissionens ordförande att göra den vederbörliga bedömningen i det fall att en utfrågning skulle utmyнна i ett negativt resultat. Om jag förlorade kommissionens ordförandes förtroende skulle jag naturligtvis avgå utan tvekan.

- b. *I vilken utsträckning anser du dig ansvarig för svar från dina tjänstemän till parlamentet på frågor från utskottet för framställningar eller andra ansvariga utskott? I vilken utsträckning anser du dig ansvarig för att förklara eller motivera kommissionens tidigare agerande, eller brist på agerande?***
- c. *Hur uppfattar du begreppet politiskt ansvar gentemot parlamentet för ditt (dina) generaldirektorats aktiviteter? Vilka åtgärder ämnar du vidta för att tillse att ditt (dina) generaldirektorat är välskött(a)?***

Jag svarar samtidigt på frågorna b och c, eftersom de är nära knutna till varandra.

Som jag tidigare konstaterade kommer jag att ta det politiska ansvaret för åtgärder inom mitt ansvarsområde, utan att detta påverkar principen om kommissionens kollegialitet, och med full respekt för kommissionens ordförandes befogenheter och roll. Detta har också stöd i ramavtalet om förbindelserna mellan Europaparlamentet och kommissionen.

Generaldirektörerna skall följaktligen vara redovisningsskyldiga gentemot sina respektive kommissionsledamöter och för att se till att politiska riktlinjer och genomförandebestämmelser noga tillämpas inom generaldirektoratet.

Den uppförandekodex för kommissionsledamöterna som de nominerade ledamöterna av kommissionen kom överens om den 20 augusti 2004 utgör en vidareutveckling av den kodex som tillämpades av Romano Prodis kommission, och i den finns klara principer och regler för säkerställandet av en väl fungerande kommunikation och information mellan kommissionsledamoten och dennes kansli å ena sidan, och generaldirektören å andra sidan. Dessutom bör framställningar från Europaparlamentet, dess utskott och ledamöter följas upp och samordnas bättre.

Det bör noteras att kommissionen nyligen utvecklat nya mekanismer för programplanering och rapportering, vilket kommer att säkerställa en bättre planering, noggrannare uppföljning och strängare bedömning av risker och misslyckanden. Dessutom kommer den årliga verksamhetsrapporten att bidra till att uppmärksamma kommissionsledamöten på eventuella brister i förvaltningen av generaldirektoratet som uppstått av interna eller externa orsaker.

Genom den reform av finansförvaltningen och personalpolitiken som slutfördes av Romano Prodis kommission har kommissionen fått nya redskap för att se till att generaldirektoraten leds på ett bättre sätt och att deras rapporterings- och revisionsfunktioner genomförs systematiskt.

Genom att hålla regelbundna möten, föra en öppen dialog och utnyttja de ovan nämnda nya instrumenten, liksom genom att bygga på min erfarenhet inom kommissionen har jag för avsikt att se till att genomförandet av den politik som fastställs av kommissionen utsätts för en ingående granskning. Jag kommer att bygga upp ett förhållande till mina enheter som grundas på lojalitet, förtroende, kompetens och insyn.

Följaktligen förväntar jag mig att generaldirektören för mitt ansvarsområde fortlöpande håller mig underrättad om frågor som rör politiken och förvaltningen. För att åstadkomma detta, eller för att fastställa tydliga beslutskedjor, kommer jag efter mitt tillträde att ställa upp verksamhetsmål samt klara regler för organiseringen av arbetet och informationskanalerna, i enlighet med kraven i uppförandekodexen för kommissionens ledamöter. I fråga om de generaldirektorat som hör till mitt nuvarande ansvarsområde har organiseringen av arbetet visat sig fungera väl, och jag kommer att tillämpa samma strategi när det gäller området utvidgning.

Om ett problem skulle uppstå kommer jag omedelbart att vidta de åtgärder som krävs för att göra en heltäckande bedömning av situationen, i avsikt att avhjälpa problemet om detta hör till mitt ansvarsområde, eller i annat fall genom att utan dröjsmål lägga fram förslag till kollegiet om vidtagande av nödvändiga åtgärder.

8. Hur viktigt anser du det är att implementera samarbetet mellan institutionerna (kommissionen–parlamentet), särskilt med de relevanta parlamentsutskotten i ditt kompetensområde? Vad innebär öppenhet för dig i denna nya situation, när det gäller lagstiftningsförfarandet mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen, och i allmänhet när det gäller relationerna mellan institutionerna?

I enlighet med mitt svar på föregående fråga vill jag framhålla vikten av samarbete mellan Europaparlamentet och kommissionen. Förtroendet och samarbetet mellan de båda institutionerna bör utvecklas för att främja den europeiska integrationsprocessen, eftersom Europeiska unionen uppnått sina mest betydande resultat under de perioder då parlamentet och kommissionen arbetat mot gemensamma mål.

Samarbetet är ännu viktigare med tanke på att Europaparlamentet fått stärkta befogenheter i lagstiftningsförfarandet, dvs. genom den utökade tillämpningen av medbeslutandeförfarandet.

Samarbetet kommer att bygga på respekt för de åtaganden som fastställts i det tidigare nämnda ramavtalet samt regelbunden kontakt och dialog. Jag har därför för avsikt att på inbjudan eller på eget initiativ delta i möten i utskottet för utrikesfrågor. Detta innebär också lämnande av fullständig och klar information i rätt tid och beaktande av Europaparlamentets synpunkter som en viktig komponent i beslutsfattandeprocessen.

Jag hälsar också med tillfredsställelse öppenheten i samband med utnyttjandet av elektroniska kommunikationsmedel för tillgång till dokument och för att åstadkomma en direkt och snabb dialog mellan Europaparlamentets ledamöter och kommissionen.

Jag välkomnar därför utfrågningarna som en första möjlighet att etablera en öppen diskussion med utskottet för utrikesfrågor och andra relevanta utskott, så att vi kan bygga upp ett ömsesidigt förtroende som kan leda till ett fungerande och produktivt samarbete under hela mandatperioden.

V. Ett integrerat jämställdhetsperspektiv

9. Vilka konkreta åtgärder anser du nödvändiga för att tillse att ett integrerat jämställdhetsperspektiv genomförs i ditt politikområde? Har du en politisk strategi, och vilka ekonomiska och mänskliga resurser anser du behövs för att integrera jämställdheten inom ditt område?

Jag kommer att föra en politik för lika möjligheter för kvinnor och män, både när det gäller den personal som jag samarbetar med och i vidare bemärkelse i fråga om det politikområde som jag ansvarar för.

I samband med utvidgningsprocessen uppmuntrar och bidrar kommissionen till att kandidatländerna införlivar gemenskapens regelverk i den nationella lagstiftningen, inbegripet jämställdheten mellan kvinnor och män. De anslutande länderna måste ha infört denna lagstiftning vid anslutningen, i synnerhet de tio direktiv som avser lika lön, lika arbetsvillkor, säkerhet och hälsa på arbetsplatsen för arbetstagare som är gravida, föräldraledighet, bevisbördan i fall av diskriminering, lika behandling av egenföretagare och deras makar/makor som bistår dem i arbetet och lika behandling i system för social trygghet.

Kommissionen kommer följlaktligen att noga följa med situationen för kvinnorna i kandidatländerna, i synnerhet i de fall där brister har observerats.